

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie skazanego T.W.

na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 22 czerwca 2023 r.,

w przedmiocie wniosków obrońcy T.W. z dnia 21 maja 2023 r. i 30 maja 2023 r. o wyłączenie SSN Marka Siwka od rozpoznania sprawy V KK 153/23

na podstawie art. 35 § 1 k.p.k.,

stwierdza swoją niewłaściwość i wnioski zgodnie z właściwością przekazuje do rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Karnej.

UZASADNIENIE

W dniu 25 maja 2023 r. oraz 31 maja 2023 r. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przekazał Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych tożsamej treści wnioski obrońcy T.W. z dnia 21 maja 2023 r. i 30 maja 2023 r. o wyłączenie SSN Marka Siwka od rozpoznania sprawy V KK 153/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1093, dalej: „u.s.n.”) do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku

niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych celem nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Przekazanie wniosku Prezesowi Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

Na przeszkodzie rozpoznania wniosków obrońcy T.W. z dnia 21 maja 2023 r. i 30 maja 2023 r. o wyłączenie SSN Marka Siwka od rozpoznania sprawy V KK 153/23 w trybie art. 26 § 2 u.s.n. stoi wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 5 czerwca 2023 r. w sprawie C-204/21R orzekający w pkt 4, że przyjmując i utrzymując w mocy art. 26 §§ 2 i 4-6 i art. 82 §§ 2-5 ustawy o Sądzie Najwyższym, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 grudnia 2019 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, jak również art. 10 tej ustawy, przekazujące do wyłącznej właściwości Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawanie zarzutów i zagadnień prawnych dotyczących braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciąży na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych, jak również na mocy art. 267 TFUE i zasady pierwszeństwa prawa Unii.

Podkreślenia wymaga też, że w dacie przekazania wniosków Sądowi Najwyższemu – Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych obowiązywało postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie C-204/21R, który w pkt d) jego sentencji nakazał Rzeczypospolitej Polskiej – natychmiast i do czasu wydania wyroku kończącego postępowanie w sprawie C-204/21, zawieszenie stosowania przepisów art. 42a §§ 1 i 2 oraz art. 55 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, w zmienionym brzmieniu, art. 26 § 3, a także art. 29 §§ 2 i 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, w zmienionym brzmieniu, [...] w zakresie, w jakim uznają za niedopuszczalne, aby sądy krajowe badały spełnienie wymogów Unii Europejskiej dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 TUE w związku z art. 47

Karty Praw Podstawowych. W pkt e) sentencji zobowiązano RP do zawieszenia stosowania art. 26 §§ 2, 4-6 i art. 82 §§ 2-5 ustawy o Sądzie Najwyższym, w zmienionym brzmieniu, jak również art. 10 noweli z 20 grudnia 2019 r., przekazujących do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego rozpoznawanie zarzutów braku niezawisłości sędziego lub braku niezależności sądu. W ocenie Sądu Najwyższego orzekającego w niniejszej sprawie, z uwagi na zawieszenie stosowania art. 26 § 2 u.s.n. brak było podstaw do przekazania wniosków obrońcy T.W. z dnia 21 maja 2023 r. i 30 maja 2023 r. o wyłączenie SSN Marka Siwka od rozpoznania sprawy V KK 153/23 Sądowi Najwyższemu – Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Sąd Najwyższy, w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z 8 stycznia 2020 r. sygn. akt I NOZP 3/19, mającej moc zasady prawnej, przypomniał, że podstawą funkcjonowania Unii Europejskiej jest wzajemne zaufanie państw członkowskich, w szczególności przez przestrzeganie prawa UE. Z tego względu, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm., dalej: „TUE”) – Państwa Członkowskie zapewniają na swym terytorium stosowanie i poszanowanie prawa Unii oraz podejmują w tym celu środki służące zapewnieniu wykonania zobowiązań wynikających z traktatów lub aktów instytucji Unii. Realizacji celów Unii służyć ma system sądowniczy, na który składa się Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądy państw członkowskich. Zapewnienie jednolitego stosowania prawa Unii na całym jej obszarze wymaga ścisłej współpracy TSUE oraz sądów państw członkowskich. Jej ramy wyznacza procedura odesłania prejudycjalnego przewidziana w art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany Dz.Urz.UE 2016 C 202, s. 1, dalej: „TFUE”), która, ustanawiając dialog między sądami, zwłaszcza między Trybunałem a sądami Państw Członkowskich, ma na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, skuteczności i autonomii.

Nie ulega zatem wątpliwości, iż każdy sąd krajowy, w tym Sąd Najwyższy, działający w ramach swojej właściwości, ma jako organ państwa członkowskiego obowiązek, zgodnie z zasadą współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 TUE,

stosować w całości podlegające bezpośredniemu stosowaniu prawo Unii i zapewnić ochronę uprawnień wynikających z tego prawa dla jednostek.

Treść wyroku TSUE oraz jego uzasadnienia prowadzi do konstatacji, że w odniesieniu do Sądu Najwyższego – Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych zakwestionowano jej wyłączną właściwość w sprawach wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Nie ulega zatem wątpliwości, że rozpoznawanie wniosków i oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, w tym również obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego, ma się odbywać na zasadach ogólnych według właściwości wynikającej z właściwych przepisów proceduralnych.

Wskazać też należy, że w orzecznictwie zarówno Trybunału Sprawiedliwości, jak i Sądu Najwyższego wskazuje się, że w przypadku stwierdzenia sprzeczności między przepisem prawa krajowego a przepisem prawa UE, rolą sądu krajowego jest w pierwszej kolejności podjęcie próby prounijnej wykładni przepisu prawa krajowego. Obowiązek prounijnej wykładni niezgodnego z prawem unijnym przepisu sięga tak daleko, że sąd krajowy może pominąć przepis prawa krajowego i w jego miejsce zastosować inny przepis prawa krajowego, który będzie zgodny z prawem UE lub którego wykładnia taką zgodność pozwoli uzyskać. Jeżeli natomiast sąd krajowy nie może zinterpretować przepisu prawa krajowego w sposób zgodny z prawem UE lub nie znajdzie w krajowym systemie prawnym innego przepisu, który mógłby zastępczo stanowić podstawę prawną dla rozstrzygnięcia sprawy w sposób zgodny z prawem unijnym, należy rozważyć kwestię odmowy zastosowania przepisu prawa krajowego (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 24 stycznia 2012 r. w sprawie C-282/10 Dominguez, wyrok Sądu Najwyższego z 19 października 2012 r., III SK 3/12).

Z tych wszystkich względów należało uznać, że Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie jest właściwa do rozpoznania wniosków obrońcy T.W. z dnia 21 maja 2023 r. i 30 maja 2023 r. o wyłączenie SSN Marka Siwka od rozpoznania sprawy V KK 153/23. Biorąc pod uwagę treść art. 35

§ 1 k.p.k., z którego wynika obowiązek przekazania sprawy sądowi właściwemu nie tylko co do głównego przedmiotu procesu, ale także co do kwestii incydentalnych, wnioski obrońcy T.W. z dnia 21 maja 2023 r. i 30 maja 2023 r. o wyłączenie sędziego należało przekazać Sądowi Najwyższemu – Izbie Karnej.

Z tych wszystkich względów, na podstawie powołanych przepisów Sąd Najwyższy – Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych orzekł jak w sentencji.

P.S.

[ł.n]